

บทที่ 1

บทนำ

เหตุผลและความสำคัญของปัญหา

สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด เป็นหลักฐานอ้างอิงดั้งเดิมที่ไม่ควรมองข้ามไป (วรรณ วัชรพงศ์กุล 2512 : 1) สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการ หรือหน่วยราชการ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ จัดทำขึ้นจากรายงานผลการปฏิบัติงาน จึงถือเป็นเอกสารชั้นปฐมภูมิที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ รวมไปถึงสิ่งที่น่าสนใจอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงวิจัย และให้ประชาชนได้รับรู้การปฏิบัติงาน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงกฎข้อบังคับและระเบียบ ตลอดจนสถิติตัวเลขต่าง ๆ เป็นเอกสารที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักวิชาการ นักสังคมศาสตร์ ในการใช้เป็นเอกสารอ้างอิงเพื่อการสอนและการวิจัย เพราะสิ่งพิมพ์รัฐบาลจะครอบคลุมความรู้เกือบทุกสาขาวิชา (Boyd 1949:1; Cherns 1979: 4; Hernon 1978: Vii; Winchell 1951: 105) ดังจะเห็นได้ว่าผู้ที่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ คือ อาจารย์ นิสิตนักศึกษา นักวิจัย นักการทหาร นักกฎหมายและนักธุรกิจจะใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นประจำ

ในสถาบันการศึกษาการเรียนการสอนซึ่งเป็นหน้าที่ประการแรกที่สำคัญที่สุด ย่อมต้องประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การเตรียมการสอน การอ่านหนังสือ หรืออ่านบทความที่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอน ฯลฯ (วรเดช จันทรศร 2523 : 67) หรือแม้กระทั่งการวิจัยและการผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การเขียนบทความลงในวารสาร อาจารย์จะต้องศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่าง ๆ จากเอกสารสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ มาก่อน ไม่ว่าจะเป็นเอกสารที่ออกโดยหน่วยงานรัฐบาลหรือเอกชนเพื่อใช้ประกอบในผลงานแต่ละชิ้น จากผลงานวิจัยของ สุจิตรา เฟื่องวรรณะ (2524 : 100) พบว่าคณาจารย์ผู้เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลประกอบในการทำงานวิจัยและงานเขียนมาก ทั้งนี้

เนื่องจากสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นหลักฐานอ้างอิงชั้นปฐมภูมิซึ่งมักจะมีข้อมูลต่าง ๆ ที่ไม่สามารถหาได้จากหนังสือทั่ว ๆ ไป และมักจะเป็นตัวเลขสถิติที่สำคัญ ๆ เป็นสิ่งพิมพ์ที่เชื่อถือได้ เพราะมีหน่วยงานของรัฐบาลรับผิดชอบในการจัดทำ ตัวเลขหรือข้อมูลต่าง ๆ จึงเป็นที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้เพราะผู้จัดทำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และปฏิบัติงานทางด้านนี้มานาน หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ที่หน่วยราชการจ้างมา เป็นพิเศษเพื่อปฏิบัติงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ และในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลไทยได้มีการผลิตและพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลขึ้นเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบทั้งในเรื่องเกี่ยวกับผลงานของรัฐบาลและเรื่องราวความรู้ทั้งหลายมากยิ่งขึ้น (พิมพ์พรหม ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์ 2519 : 238) ดังนั้น ในการดำเนินงานสิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้น บรรณารักษ์จำเป็นต้องติดตามความ เคลื่อนไหวในด้านการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาล เพื่อจะรวบรวมมาไว้ในห้องสมุด โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้ห้องสมุด (รัฐจวน อินทรกำแหง 2515 : 109)

สำหรับวิธีที่จะช่วยให้บรรณารักษ์ทราบความต้องการของผู้ใช้อาจทำได้หลายวิธี เป็นต้นว่าการศึกษาสถิติการยืมที่ห้องสมุดเก็บรวบรวมไว้ การส่งแบบสอบถามแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ฯลฯ แต่ทว่าวิธีเหล่านี้ต่างมีข้อจำกัดทั้งสิ้น เช่น สถิติการยืม เพียงอย่างเดียวไม่สามารถบ่งบอกถึงการใช้ห้องสมุดทั้งหมด เพราะว่าผู้ที่ยืมหนังสือไปอาจจะไม่ได้อ่าน หรือห้องสมุดอาจจะไม่อนุญาตให้ยืมสิ่งพิมพ์บางประเภท เช่น วารสาร วิทยานิพนธ์ ผู้ใช้ต้องนั่งอ่านภายในห้องสมุดหรือถ่ายเอกสาร นอกจากวิธีดังกล่าวข้างต้นการศึกษาการใช้ห้องสมุดและทรัพยากรที่ปฏิบัติกันอีกวิธีหนึ่งคือ การวิเคราะห์การอ้างอิงในงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ บทความวารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ ฯลฯ เพื่อศึกษาว่าผู้เขียนงานอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์อะไร (อารีย์ ชื่นวัฒนา 2524 : 2) แต่ทั้งนี้การวิเคราะห์การอ้างอิงมีข้อจำกัด เช่นเดียวกับวิธีดังกล่าวข้างต้นคือ ผู้อ่านไม่ได้อ้างอิงงานทุกรายการที่อ่าน หรือรายการที่นิยมอ่านมักเป็นรายการที่ผู้ใช้หาได้สะดวก อาจมีเอกสารหลายรายการที่สำคัญ ๆ แต่ไม่ได้รับการอ้างอิง ทั้งนี้เพราะไม่มีในห้องสมุด อย่างไรก็ตาม เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถือได้ว่าเป็นเอกสารที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการ ฉะนั้น ห้องสมุดควรจะจัดหาและรวบรวมไว้ (ประภาวดี สิบสนธิ์ 2524 : 142):

สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในฐานะที่เป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรทางวิชาความรู้แห่งหนึ่ง จึงควรมีทรัพยากรที่สอดคล้องกับหลักสูตรการสอน การวิจัยและกิจกรรมอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะว่าห้องสมุด เปรียบเสมือนเป็น ศูนย์กลางการเรียกรการสอน ดังนั้น จึงควรจะมีการศึกษาการใช้ทรัพยากรของห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญมากประเภทหนึ่ง กอปรกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในประเทศไทยมีอิสระในการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย จึงทำให้การผลิตมีปริมาณมากขึ้น ห้องสมุดจึงควรเลือกสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย โดยคำนึงถึงนโยบาย และให้ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดเป็นสำคัญ และสำนักบรรณสารพัฒนายังไม่เคยมีการศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย ในผลงานทางวิชาการของอาจารย์มาก่อน

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการวิเคราะห์ การอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยในผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ การวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์และสามารถใช้ เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการปรับปรุง ทรัพยากรของสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และการให้บริการ ให้ตรงกับความต้องการของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ปรากฏในผลงานทางวิชาการของ อาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. เพื่อศึกษาประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ภาษาและแหล่งผลิตของสิ่งพิมพ์ รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิง
3. เพื่อศึกษารายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด

สมมุติฐาน

1. อาจารย์อ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ

2. อาจารย์อ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยประเภทรายงานการค้นคว้าและวิจัยมากที่สุด
3. อาจารย์อ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่มีขอบเขตเนื้อหาในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด
4. อาจารย์อ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี
5. แหล่งผลิตสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่สำคัญที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ สิ่งพิมพ์

รัฐบาลไทยของมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คณะ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประเภทของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย จำนวนครั้งที่อ้างอิงถึง อายุ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมการอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ปรากฏในบรรณานุกรมหรือเชิงอรรถ หรือรายการเอกสารอ้างอิงในผลงานเขียนของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2528 ทั้งนี้เพราะว่าในปี พ.ศ. 2521 ได้มีระเบียบสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ว่าด้วยการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สำหรับผลงานทางวิชาการที่เป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตำรา ผลงานวิจัย หนังสือ บทความทางวิชาการ รายงานการประชุม/สัมมนา รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,329 ชื่อเรื่อง จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมด 151 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและแบบวิธีวิเคราะห์การอ้างอิงจากหนังสือ วารสาร เอกสาร ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
2. รวบรวมผลงานทางวิชาการของอาจารย์จากหนังสือ ยี่สิบปีผลงานวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ *

* ยี่สิบปีผลงานวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คือหนังสือที่รวบรวมผลงานวิชาการของอาจารย์ในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ตั้งแต่ปี 2509 - 2529.

3. สร้างแบบบันทึกการวิเคราะห์การอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยในผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ประกอบด้วย เนื้อหา 2 ตอน ตอนที่หนึ่งบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้แก่ คณะ/สำนัก/โครงการ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง และปีพิมพ์ ตอนที่สองบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ปีที่ แหล่งผลิต ประเภท ขอบเขต เนื้อหา ปีพิมพ์ และภาษา

4. บันทึกการอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ปรากฏในบรรณานุกรม หรือ เชิงอรรถ หรือหนังสืออ้างอิงของผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์แต่ละรายการลงในแบบบันทึกการอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย แบบบันทึก 1 ชุด ใช้สำหรับการอ้างอิง 1 รายการ สำหรับสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยชื่อเรื่องเดียวกัน ได้รับการอ้างอิงในผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เรื่องเดียวกันมากกว่า 1 ครั้ง ให้นำการอ้างอิงเพียง 1 ครั้ง ส่วนสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยชื่อเรื่องเดียวกัน ได้รับการอ้างอิงในผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์มากกว่า 1 เรื่อง ให้นำจำนวนการอ้างอิงตามที่ปรากฏอยู่ในผลงานทางวิชาการของอาจารย์นั้น ๆ

5. วิเคราะห์การอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยจากแบบบันทึกการอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยดังนี้คือ

5.1 ศึกษาภาษาของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิง โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยว่าเป็นภาษาใดที่ได้รับการอ้างอิง แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. ภาษาไทย
2. ภาษาอังกฤษ

5.2 ศึกษาประเภทของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิง ซึ่งแบ่งออกตามลักษณะได้เป็น 17 ประเภท (Boyd 1949 : 13-14) คือ

1. รายงานการบริหาร
2. รายงานสถิติ
3. รายงานคณะกรรมการ
4. รายงานการค้นคว้าและวิจัย
5. ร่างกฎหมายและมติ

6. ผลการพิจารณา
7. วารสารและรายงานการประชุม
8. กฎหมายและประมวลกฎหมาย
9. คำพิพากษาและความเห็นศาล
10. ระเบียบ กฎข้อบังคับ และคู่มือ
11. ทำเนียบและทะเบียน
12. บรรณานุกรมและรายชื่อ
13. เรื่องราวและรายละเอียดต่าง ๆ
14. วารสาร
15. ข่าวที่ให้แก่หนังสือพิมพ์
16. แผนที่และแผนภูมิ
17. ภาพยนตร์และโสตทัศนวัสดุ

5.3 ศึกษาขอบเขตเนื้อหาของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิง โดยจำแนกเนื้อหาตามระบบการจัดหมู่หนังสือหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification)

5.4 ศึกษาอายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิงโดยใช้ปีพิมพ์ของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ปรากฏในการอ้างอิงแต่ละรายการ เป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ และใช้วิธีแบ่งกลุ่มอายุของเอกสารตามหลักของลาบอร์และฮาลเพอริน (La Borie and Halperin 1976: 278-280) ซึ่งแบ่งไว้ 5 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มอายุ 0 ถึง 5 ปี
2. กลุ่มอายุ 6 ถึง 10 ปี
3. กลุ่มอายุ 11 ถึง 15 ปี
4. กลุ่มอายุ 16 ถึง 20 ปี
5. กลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไป

5.5 ศึกษาแหล่งผลิตของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิง ได้แก่ กระทรวง ทบวง และหน่วยราชการอิสระที่ผลิตสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

5.6 ศึกษารายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิง โดยการแจกแจงความถี่ของรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้รับการอ้างอิงและซีทรอยคะแนน

5.7 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences : SPSS)

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะปริมาณการใช้ ภาษา ประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ แหล่งผลิตของสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย ในผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร-ศาสตร์
2. เพื่อประโยชน์ในการจัดหาของห้องสมุด จากผลของการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการคัดเลือก การจัดหา และการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยให้สอดคล้องกับสภาพการใช้ รวมทั้ง เป็นประโยชน์ในการให้บริการให้เหมาะสม
3. เป็นแนวทางสำหรับให้ห้องสมุดอื่น ๆ ในสาขาวิชาเดียวกันในการจัดหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

สิ่งพิมพ์รัฐบาล คือสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการ หรือหน่วยราชการเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการพิมพ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงสิ่งพิมพ์ขององค์การสากลหรือองค์การนานาชาติด้วย อาจจัดทำในลักษณะรูปเล่ม เป็นหนังสือ วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา แผ่นปสว เอกสารอัดสำเนา เป็นต้น ส่วนสาระก็อาจเป็นรายงานการปฏิบัติงาน เอกสารวิจัย บทความทางวิชาการ บันทึกการบริหารงาน สถิติข้อมูล คำชี้แจง คำแนะนำ รวมสุนทรพจน์ ประมวลระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น (จาจวรรณ สินธุโสภณ 2521 : 62)

สำหรับงานวิจัยนี้จะศึกษา เฉพาะสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย ซึ่งประกอบด้วย 12 กระทรวง

และรวมทั้งสำนักนายกรัฐมนตรี ทบวงมหาวิทยาลัย และหน่วยราชการอิสระ* (กรมประชา-
สัมพันธ์ 2527 : i) ทั้งนี้ยกเว้นรัฐวิสาหกิจ

การอ้างอิงสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย หมายถึง รายการสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ผู้เขียนอ้างอิง
ในผลงานทางวิชาการ ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะเชิงอรรถท้ายหน้า ท้ายเรื่อง หรือบรรณานุกรม
หรือหนังสืออ้างอิง หรือหนังสือประกอบการค้นคว้า หรือแหล่งที่มาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ผลงานทางวิชาการ หมายถึง ผลงานที่อาจารย์แต่ละคนได้ทำขึ้น ได้แก่ ตำรา
ผลงานวิจัย หนังสือ บทความทางวิชาการ และรายงานการประชุม/สัมมนา

ตำรา หมายถึง งานเขียนเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอน การฝึกอบรม
หรือประโยชน์ในทางวิชาการอย่างอื่น (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2521 : 182)

ผลงานวิจัย หมายถึง ผลงานค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายอย่างแน่นอน
เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการหรือการนำ
วิชาการนั้นมาประยุกต์ มีลักษณะ เป็น เอกสารที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้ง
สมมุติฐาน หรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจนสมเหตุผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแน่นอน
มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความและสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุ
วัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2527 : 2)

ในงานวิจัยนี้ผลงานวิจัย หมายถึง งานวิจัย 25% งานวิจัยสมบูรณ์แบบ งานวิจัยด้วย
งบประมาณแผ่นดิน ตลอดจนงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนด้านการ เงินจากสถาบันหรือหน่วยงาน
ภายนอก

หนังสือ หมายถึง เอกสารทางวิชาการหรือกึ่งวิชาการที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบ
เข้าปกเย็บเล่ม เรียบร้อย มีสารบัญช่แบ่งหมวดหมู่ของ เนื้อหาอย่างชัดเจน ใช้อักษรตัวพิมพ์และมี
การเผยแพร่ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2527 : 2)

* หน่วยราชการอิสระ ได้แก่ ราชบัณฑิตยสถาน สำนักพระราชวัง สำนักราชเลขาธิการ
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงาน เลขาธิการ
รัฐสภา ธนาคารแห่งประเทศไทย ศาลาว่าการกรุง เทพมหานคร

บทความทางวิชาการ หมายถึง เอกสารซึ่งเรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของ
ตนเองหรือของผู้อื่น ในลักษณะที่เป็นการวิเคราะห์ วิจัย หรือเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ จาก
พื้นฐานทางวิชาการนั้น ๆ (ทบทวนมหาวิทยาลัย 2527 : 2) ซึ่งได้นำลงตีพิมพ์ในวารสาร
พัฒนบริหารศาสตร์ และวารสารอื่น ๆ

รายงานการประชุม หมายถึง เอกสารเสนอหรือแถลงในที่ประชุมของสมาคม
หรือสถาบัน รายงานสรุปผลการอภิปรายเอกสารนั้น และรายงานกิจการหรือธุรกิจ เกี่ยวกับการ
การประชุม (จารุวรรณ สินธุโสภณ 2521 : 93) ในงานวิจัยเรื่องนี้ ได้รวมถึงเอกสาร
ประกอบการสัมมนาด้วย

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งได้
ปฏิบัติราชการในระหว่างปี พ.ศ. 2521-2528

ประเภทของสิ่งพิมพ์รัฐบาล หมายถึง สิ่งพิมพ์รัฐบาลแบ่งตามลักษณะออกเป็น
17 ประเภท (Boyd 1949: 13-14)

1. รายงานการบริหาร (Administrative Reports) เช่น รายงาน
ประจำปีสำนักงานสถิติแห่งชาติ
2. รายงานสถิติ (Statistical Reports) เช่น สถิติสิ่งทอไทย
3. รายงานของคณะกรรมการ (Committee or Commission
Reports) เช่น รายงานคณะกรรมการการศึกษาเรื่องอิทธิพลของการโฆษณาสินค้า
4. รายงานการค้นคว้าและวิจัย (Reports of Investigation) เช่น
รายงานการวิจัยเครื่องจักสานในประเทศไทย
5. ร่างกฎหมายและมติ (Bills and Resolutions) เช่น
ร่างรัฐธรรมนูญของพระปกเกล้า
6. ผลการพิจารณา (Hearings) คือผลการพิจารณาของทางราชการ มี
เรื่องราวหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้ถกเถียงกันในช่วงการประชุมรัฐสภา
7. วารสารและรายงานการประชุม (Journals and Proceedings)
เช่น รายงานการประชุมสัมมนาแก้ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรม

8. กฎหมาย และประมวลกฎหมาย (Law, Statutes, Compilation, Codes) เช่น ประมวลกฎหมายเกี่ยวกับการคลัง

9. คำพิพากษาและความเห็นศาล (Decision and Opinions) เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาคดีแรงงาน

10. ระเบียบ กฎข้อบังคับและคู่มือ (Rules, Regulations and Manuals) เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโครงการสร้างงานในชนบท พ.ศ. 2524

11. ทำเนียบและทะเบียน (Directories and Registers) เช่น ทำเนียบสถาบันวิจัยในประเทศไทย

12. บรรณานุกรมและรายชื่อ (Bibliographies and Lists) เช่น บรรณานุกรมการจัดที่ดินในประเทศไทย

13. เรื่องราวและรายละเอียดต่าง ๆ (General and Description Information) คือสิ่งพิมพ์ที่เสนอเรื่องราวข่าวสารและรายละเอียดต่าง ๆ ของทางราชการ ให้ประชาชนทราบว่ารัฐบาลทำหน้าที่รับใช้ประชาชนอย่างไรบ้าง

14. วารสาร (Periodicals) เช่น วารสารพัฒนบริหารศาสตร์

15. ข่าวที่ให้แก่งานหนังสือพิมพ์ (Press Releases) คือข่าวของทางราชการ ที่ให้แก่งานหนังสือพิมพ์ มีเรื่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริง นโยบายหรือความคิดเห็นและการดำเนินงาน ตามแผนการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้

16. แผนที่และแผนภูมิ (Map and Charts) เช่น แผนที่แสดงทรัพยากรของประเทศไทย

17. ภาพยนตร์และสื่อทัศนวัสดุ (Films and Other Audio Visual Materials) เช่น ภาพโปสเตอร์

ขอบเขตเนื้อหา หมายถึง การจำแนกเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงออกเป็นหมวดหมู่ ตามระบบการจัดหมู่ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification)

อายุของเอกสาร หมายถึง ศึกษาอายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับการอ้างอิงถึง โดยใช้ปีที่พิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ปรากฏในการอ้างอิงแต่ละรายการเป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งตามกลุ่มอายุ 5 กลุ่มคือ 0-5, 6-10, 11-15, 16-20 และ 20 ปีขึ้นไป (Laborie

and Halperin 1976 : 278-280) ทั้งนี้โดยการนับจากปีที่พิมพ์ของผลงานทางวิชาการ เป็นปีเริ่มต้น และปีที่พิมพ์ของสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นปีสุดท้าย

แหล่งผลิต หมายถึง หน่วยราชการที่จัดทำสิ่งพิมพ์รัฐบาล สำหรับสิ่งพิมพ์รัฐบาล ของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 12 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรม กับอีก 2 หน่วยงานเทียบเท่าระดับกระทรวง ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี และทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งหน่วยราชการอิสระอีก 8 แห่ง (กรมประชาสัมพันธ์ 2527 : i)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย ในต่างประเทศ

ในการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ในต่างประเทศนั้น ได้มีการทำการวิจัยกันอย่างกว้างขวางมาเป็นเวลานาน และปัจจุบันก็ยังมีการศึกษาวิจัย ในด้านนี้อยู่ ดังมีผลงานวิจัยต่อไปนี้คือ

การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์

เกี่ยวกับงานวิจัยที่ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีหลาย เรื่องด้วยกัน ได้แก่

แมคคาเก้และเพอร์เซล (McCaghy and Purcell 1972 : 8-11) ศึกษาการใช้ สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์ทางสังคมศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยเคส เวสเทอร์น รีเซิร์ฟ (Case Western Reserve University) จากผลการวิจัยพบว่าความถี่ในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล มีดังนี้คือ อาจารย์ร้อยละ 1 ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล 2-3 ครั้งใน 1 เดือน ร้อยละ 14 ใช้ สิ่งพิมพ์รัฐบาล 1-2 ครั้งใน 1 เดือน ร้อยละ 23 ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล 1-2 ครั้งใน 1 ปี ร้อยละ 14 ไม่ทราบว่ามิสิ่งพิมพ์รัฐบาลอยู่ในห้องสมุด ร้อยละ 24 ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลจาก ห้องสมุดอื่นและยังไม่คุ้นเคยกับชั้นหนังสือสิ่งพิมพ์รัฐบาล ร้อยละ 32 บอกรับสิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นส่วนตัว ร้อยละ 46 ไม่ได้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล เนื่องจากว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลไม่เกี่ยวข้องกับ

งานที่ทำ ส่วนทางด้านอายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้ร้อยละ 65 ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 75 ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี

เฮร์นอน (Hernon 1978 : 49) ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์ เช่นเดียวกับงานของแมคคากีและเพอร์เซล แต่เฮร์นอนศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์ในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ของสถาบัน การศึกษาที่มีการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงระดับปริญญาเอก พบว่านักเศรษฐศาสตร์ใช้ สิ่งพิมพ์รัฐบาลร้อยละ 72.9 นักรัฐศาสตร์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลร้อยละ 63.2 นักสังคมวิทยาใช้ สิ่งพิมพ์รัฐบาลร้อยละ 54.8

นอกจากนี้เฮร์นอนและวิลเลียมส์ (Hernon and Williams 1979 : 23) ได้ร่วมกันศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์มหาวิทยาลัยเนบราสกา (University of Nebraska) พบแต่เพียงว่าอาจารย์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลร้อยละ 31

พีสเชิล (Peischl 1979 : 2329 A) ศึกษาการใช้ห้องสมุดของอาจารย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทโคโลราโด (Northern Colorado) พบว่าบริการสิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นบริการที่ใช้มากเป็นอันดับสามรองจากบริการตอบคำถาม และบริการยืมคืน

วีช (Weech 1978 : 62) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล โดยศึกษารูปแบบ (Usage pattern) การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของมหาวิทยาลัยเคส เวสเทิร์น รีเซิร์ฟ (Case Western Reserve University) ผลการศึกษาให้ข้อมูล สนับสนุนการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลสำหรับการค้นคว้าวิจัยกำลัง เป็นที่สนใจเพิ่มมากขึ้น

การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของนักศึกษา

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของนักศึกษามีด้วยกัน 3 เรื่อง ดังนี้

คลอฟอร์ด (Crawford 1982 : 62) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้เอกสารของฮิริค กับบทความในวารสาร จากวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก 20 รายการของมหาวิทยาลัย อิลลินอยส์ (University of Illinois) ในช่วงปี 1969-74 พบว่ามีการอ้างถึง สิ่งพิมพ์รัฐบาลร้อยละ 18 และร้อยละ 39 ของการอ้างถึง เป็นการอ้างอิงจากวัสดุย่อย ส่วน ของฮิริค เนื่องจากฮิริคได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ตามมาตรา 44 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา ฮิริคจึงเป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาลด้วย

โนแลน (Nolan 1987 : 175) ได้ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านสังคมศาสตร์ถึงเหตุผลของการใช้และไม่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล และวิธีการเข้าถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาล พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากที่สุด ส่วนนักศึกษาระดับประวัติศาสตร์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลน้อยที่สุด นักศึกษาปี 3 และปี 4 ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลน้อยมากกว่าปี 1 และปี 2 นอกจากนี้ผลการวิจัยได้กล่าวต่อไปอีกว่า อาจารย์ควรจะเป็นผู้มอบหมายมากที่สุดในการส่งเสริมการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล และควรจะมีการสอนบรรณานุกรมและวิธีที่จะเข้าถึงสิ่งพิมพ์แก่นักศึกษา

การวิเคราะห์การอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลในบทความและจากบัตรยืม

งานวิจัยที่ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลในลักษณะนี้มีดังต่อไปนี้คือ

เดอเวลบิส (DeVelbiss 1979 : 25) ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของผู้ใช้ ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (California University) โดยศึกษาจากบัตรยืม พบว่ามีผู้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลประมาณร้อยละ 50

โทบิน (Tobin 1974 : 106) วิเคราะห์การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลจากบทความที่นำมาทำคิตาชันใน Library Literature ระหว่างปี 1960-73 พบว่า บทความ 14 บทความ จาก 477 บทความ กล่าวถึงการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของนักศึกษา

กัสส์ (Guss 1987 : 93) ได้ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยนักสังคมศาสตร์ของ USA General Accounting Office ด้วยการดูการอ้างอิงถึงในบทความใน Social Sciences Citation Index การค้นบทความที่อ้างอิงถึงนั้น โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ พบว่าวารสารในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะได้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากกว่าวารสารในสาขาวิชาอื่น ๆ

จากงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ จะเป็นงานวิจัยในช่วงปี ค.ศ. 1972-1987 ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์ด้วยการส่งแบบสอบถามหรือไม่ก็เป็นการวิเคราะห์การอ้างอิงถึงจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา หรือการวิเคราะห์การอ้างอิงถึงจากบทความ ตลอดจนถึงการศึกษาจากบัตรยืมหนังสือ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์การอ้างอิงถึง

สิ่งพิมพ์รัฐบาลในผลงานทางวิชาการของอาจารย์ อย่างไรก็ตาม จากผลงานวิจัยจะเห็นได้ว่า สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญประเภทหนึ่ง ทั้งนี้ลำดับของความสำคัญของสิ่งพิมพ์ รัฐบาลนั้นจะมีมากสำหรับสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์มากกว่าสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ ความทันสมัยของสิ่งพิมพ์รัฐบาลจะมีอายุไม่เกิน 10 ปี

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การอ้างอิงสิ่งพิมพ์ รัฐบาลโดยตรงนั้นมีน้อยมาก พบว่ามีงานวิจัยเพียง 2 เรื่องที่ใช้วิธีวิเคราะห์การอ้างอิง ประกอบกับวิธีแจกแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปริมาณ ประเภท ขอบเขต เนื้อหา อายุ และหน่วยงานที่ผลิต นอกจากนี้ จะเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาล การเผยแพร่ สิ่งพิมพ์รัฐบาล และด้านการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยวิธีแจกแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ ศึกษาปัญหาการใช้ทรัพยากรในห้องสมุด ซึ่งมีการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้น จะแยกกล่าวตาม วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษาดังนี้

การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล

งานวิจัย 2 เรื่องดังกล่าวที่ใช้วิธีวิเคราะห์การอ้างอิงประกอบกับวิธีแจกแบบสอบถาม เป็นการศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์และนักศึกษา ได้แก่

งานวิจัยของคุณาวุฒิ เทียมทอง (2527) ได้ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของ อาจารย์คณะ เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จำนวน 96 คน โดยศึกษาประเภท สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้ อายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาล จำนวนสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับการอ้างอิง วิธีการ ค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล ปัญหาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามและวิเคราะห์ การอ้างอิงผลงานทางวิชาการของอาจารย์

ในปีต่อมาประคิมพร สถิรวัดนานนท์ (2527) ได้ศึกษาการอ้างอิงและปัญหาการใช้ สิ่งพิมพ์รัฐบาลในการทำปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปีการศึกษา 2520-2524 จำนวน 419 เพล่ม เพื่อศึกษาถึงปริมาณ ประเภท ขอบเขต

เนื้อหา อายุและหน่วยงานที่ผลิตสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับการอ้างอิงถึงในวิทยานิพนธ์ โดยวิธีวิเคราะห์การอ้างอิงและศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ของผู้สำเร็จ การศึกษามหาบัณฑิตระหว่างปีการศึกษา 2523-2524 จำนวน 185 โดยการส่งแบบสอบถาม

จากผลงานวิจัยของผู้วิจัยทั้ง 2 ราย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ประเภทของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด

คุณาวุฒิ เทียมทอง พบว่าประเภทของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ รายงานผลการค้นคว้าวิจัย คิดเป็นร้อยละ 64.9 แต่ประติมาพร สติรวัฒนานนท์ พบว่า ระเบียบ กฏข้อบังคับ และคู่มือ เป็นเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.10 ส่วน รายงานการค้นคว้าและวิจัยได้รับการอ้างอิง เป็นอันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 18.83

2. ขอบเขต เนื้อหาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

จากงานวิจัยของประติมาพร สติรวัฒนานนท์ พบว่าขอบเขต เนื้อหาของ เอกสาร ที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดได้แก่ หมวดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 61.19 รองลงมาคือ หมวดสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 14.64

3. อายุของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

ผลการวิจัยของคุณาวุฒิ เทียมทอง และประติมาพร สติรวัฒนานนท์ พบผลตรงกันว่า ช่วงอายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด จะมีอายุไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 65 และ 50.73 ตามลำดับ

4. ภาษาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

ในการศึกษาภาษาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดนั้น คุณาวุฒิ เทียมทอง พบว่าภาษาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 50.8

5. แหล่งผลิตของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

ประติมาพร สติรวัฒนานนท์ พบว่า เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด เป็นเอกสาร ของกระทรวงศึกษาธิการ คิดเป็นร้อยละ 56.29

6. ปัญหาในการ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล

คุณาวุฒิ เทียมทอง พบว่าปัญหาในการ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของประติมาพร สติรวัฒนานนท์ ที่พบว่าค่าความสำคัญเฉลี่ยของปัญหา

เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง คือคิดเป็นร้อยละ 3.07

7. วิธีการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล และจำนวนสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับการอ้างอิงจากงานวิจัยของคุณาตุติ เทียมทอง พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้บัตรรายการเป็นคู่มือช่วยค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ต้องการ และอาจารย์ส่วนมากจะไปใช้ที่ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประมาณ 2 ถึง 50 ครั้งต่อปี

สำหรับงานวิจัยที่มีสิ่งพิมพ์รัฐบาลเกี่ยวข้องอยู่ด้วย เป็นบางส่วนนั้น จะเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดเพื่อการวิจัย เพื่อการเขียนตำราและเพื่อการสอน ซึ่งมีทั้งที่ใช้การวิเคราะห์การอ้างอิงประกอบกับวิธีการอื่น ๆ และใช้การวิเคราะห์การอ้างอิงในการศึกษาโดยตรง โดยที่ส่วนใหญ่จะใช้วิทยานิพนธ์เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาโดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ดังจะกล่าวต่อไปนี้

งานวิจัยซึ่งใช้การวิเคราะห์การอ้างอิงประกอบกับวิธีการอื่นดังนี้คือ

จารุพร สัทธาธิก (2515) ศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดเพื่อการวิจัยในประเทศไทยทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการศึกษาจากผู้สำเร็จปริญญาโทแล้ว 150 คน และวิเคราะห์การอ้างอิงวิทยานิพนธ์ของผู้จบปริญญาโทมาบัณฑิต จำนวน 150 เล่ม

ไพสิน ไชยเสนะ (2516) ศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษาในประเทศไทยระหว่างปีการศึกษา 2510-2515 จำนวน 260 คน และวิเคราะห์การอ้างอิงวิทยานิพนธ์ของผู้จบปริญญาโทมาบัณฑิตดังกล่าว จำนวน 260 เล่ม

เปรมวัลย์ วาริธร (2520) ศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยชั้นปริญญาโทมาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และพัฒนบริหารศาสตร์มาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510-2517 จำนวน 172 คน และผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทมาบัณฑิตที่ลงทะเบียนในภาคการศึกษา 2518 และ 2519 จำนวน 196 คน เพื่อสำรวจประเภทของหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่ใช้อ้างอิงในวิทยานิพนธ์

จิตรา ทับแสง (2518) ศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากผู้สำเร็จปริญญาโทบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2507-2516 จำนวน 31 คน และวิเคราะห์การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จปริญญาโทบัณฑิตดังกล่าว จำนวน 31 เล่ม

จินตนา กระแสชัย (2524) ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการเขียนคำรำของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521-2523 จำนวน 116 เล่ม และส่งแบบสอบถามให้อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก จำนวน 89 คน

จากงานวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยของจิตรา ทับแสง พบว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลได้รับการอ้างอิงเป็นอันดับรองจากหนังสือ แต่งานวิจัยของจารุพร สัทธาธิก เปรมวัลย์ วาริธร และจินตนา กระแสชัย พบผลตรงกันว่า สิ่งพิมพ์รัฐบาลได้รับการอ้างอิงเป็นอันดับที่ 3 ส่วนงานวิจัยของไพสิน ไชยเสนะ พบว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลได้รับการอ้างอิงเป็นอันดับที่ 4

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีงานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์การอ้างอิงในการศึกษาโดยตรง และเป็นงานวิจัยที่ทำการวิเคราะห์การอ้างอิงแหล่งข้อมูลหลายประเภท งานวิจัยที่ทำมาแล้วในด้านนี้ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับประเภท ขอบเขตเนื้อหา อายุ ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ซึ่งผลของการวิจัยพบว่ามีการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลด้วย ได้แก่งานวิจัยดังต่อไปนี้

อารีย์ ชื่นวัฒนา (2524) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 ถึง 2522 จำนวน 311 เล่ม

มุกดา ชื่อมาก (2526) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารวิจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาโทป้องกันราชอาณาจักร ตั้งแต่รุ่นที่ 19 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2519 - 2520 จนถึงรุ่นที่ 23 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2523-2524 จำนวน 331 เล่ม โดยศึกษาจากการอ้างอิงในเชิงอรรถและบรรณานุกรมที่ปรากฏในเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

วรนุช สุนทรวิณี (2528) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารการสอนชุดวิชา
แบบบูรณาการของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตั้งแต่ภาค 1
ปีการศึกษา 2523 ถึงภาค 2 ปีการศึกษา 2526 จำนวน 36 ชุดวิชา

กมลรัตน์ ตันท์เกตุ (2528) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษ
ชั้นปริญญาโทบัณฑิตและงานวิจัยของอาจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 ถึง 2626 และปี พ.ศ. 2520 ถึง
2526 จำนวน 38 เล่ม และ 149 ชื่อเรื่อง

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปผลงานในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

จากผลการวิจัยของมุกดา ชื่อมาก พบว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลถูกนำมาอ้างอิงมากที่สุด
คือร้อยละ 35.29 ในขณะที่วรนุช สุนทรวิณี พบว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลได้รับการอ้างอิงรองจาก
หนังสือคือร้อยละ 20.27 ส่วนอารีย์ ชื่นวัฒนาและกมลรัตน์ ตันท์เกตุ พบว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาล
ได้รับการอ้างอิงร้อยละ 8.04 และ 0.15 ตามลำดับ

2. ขอบเขตเนื้อหาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

สำหรับขอบเขตเนื้อหาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง วรนุช สุนทรวิณี และ
อารีย์ ชื่นวัฒนา พบผลตรงกันว่าเอกสารที่มีขอบเขตเนื้อหาหมวดการศึกษาได้รับการอ้างอิงมาก
ที่สุด ส่วนมุกดา ชื่อมาก พบว่าเอกสารที่มีขอบเขตเนื้อหาวิทยาศาสตร์ได้รับการอ้างอิง
มากที่สุดคือ ร้อยละ 21.06 และกมลรัตน์ ตันท์เกตุ พบว่าเอกสารที่มีขอบเขต เนื้อหาหมวด
เกษตรกรรมได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.15

3. อายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

อารีย์ ชื่นวัฒนา และวรนุช สุนทรวิณี พบผลตรงกันว่าเอกสารที่ได้รับการ
อ้างอิงมาก จะมีอายุอยู่ในช่วง 0-5 ปี ในขณะที่กมลรัตน์ ตันท์เกตุ พบว่าเอกสารที่ไม่ระบุ
ปีพิมพ์ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.15 รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 0-5 ปี
และ 11-15 ปี เท่ากันคือร้อยละ 0.08

4. ภาษาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง

ในการศึกษาภาษาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง ผู้วิจัยทั้ง 4 ราย พบผลตรงกัน
ว่าเอกสารภาษาไทย เป็น เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษา โดยใช้การส่งแบบสอบถามได้แก่

งานวิจัยของณิศา สวัสดิ์สรรพ (2522) ศึกษาการสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุด
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประกอบการสอนของคณาจารย์ประจำปีการศึกษา 2520 จำนวน
388 คน

นवलลอ ไชยมงคล (2522) ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อนงาน เขียนและ
งานวิจัยทางการแพทย์ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ที่ทำงานอยู่
ระหว่างปีการศึกษา 2521 จำนวน 187 คน

สุจิตรา เฟื่องวรรณะ (2524) ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อนงานวิจัยและ
งานเขียนของคณาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ทำงานอยู่ในระหว่าง
ปีการศึกษา 2523 จำนวน 64 คน

ผลจากการวิจัยของณิศา สวัสดิ์สรรพ และนवलลอ ไชยมงคล พบผลตรงกันว่าอาจารย์
ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลน้อย ซึ่งต่างจากผลงานวิจัยของสุจิตรา เฟื่องวรรณะ ที่พบว่าอาจารย์ใช้
สิ่งพิมพ์รัฐบาลมาก

งานวิจัยที่ศึกษาการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาล

วรรณิ วัชรรงค์กุล (251:2) ศึกษาเรื่องการจัดสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลไทย โดยศึกษา
ด้านการจัดพิมพ์ การเผยแพร่ การจัดเก็บและการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลของไทยและต่างประเทศ
พร้อมทั้ง เสนอแนะระบบวิธีการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาล โดยเทียบเคียงกับระบบวิธีการจัดหมู่สิ่งพิมพ์
รัฐบาลต่างประเทศที่ได้วางระบบวิธีการจัดไว้แล้ว เป็นอย่างดี นำมาใช้เป็นแนวทางการจัดหมู่
สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับการ เผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล

ประหยัด บุญสุข (2525) ศึกษาการกระจายและการใช้ เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ผลิต โดย กรมส่งเสริมการเกษตร ในหมู่เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามและ สัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการ เกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 20 คน และ เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี 411 ครอบครัว พบว่าวิธีการให้เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร นำไปแจกแก่เกษตรกรด้วยตนเอง ถึงมือเกษตรกรมากที่สุด (ร้อยละ 46) เกษตรกรได้รับ เอกสารประเภทแผ่นปลิวมากที่สุด (ร้อยละ 42) ส่วนอุปสรรคในการกระจาย เอกสารสิ่งพิมพ์ที่พบว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือ การไม่มีแผนงานและนโยบายที่แน่นอนในการ ดำเนินงาน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญมากประเภทหนึ่ง เนื่องจากมักได้รับการอ้างอิงในงาน เขียนประเภทต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม สิ่งพิมพ์รัฐบาลจะได้รับการอ้างอิงมากในงานเขียนทาง ด้านสังคมศาสตร์มากกว่าทางด้านวิทยาศาสตร์ และอายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลจะได้รับการอ้างอิง มากในช่วงอายุ 0-5 ปี